

Hodina slávy: Kříž a vzkříšení

Texty na tento týden

J 18,33–19,5; J 19,17–22; J 19,25–27; L 2,34.35; J 20,1–18; 1K 15,12–20

Základní verš

„Pilát mu řekl: ‚Jsi tedy přece král?‘ Ježíš odpověděl: ‚Ty sám říkáš, že jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas.“ (J 18,37)

Ježíšovo ukřižování a vzkříšení jsou vrcholem Janova evangelia. První polovina knihy popisuje zhruba tři a půl roku Ježíšovy služby (J 1–10), zatímco kapitoly J 11–20 jen necelé dva týdny. Každé z evangelí představuje Ježíšovu smrt jiným způsobem. Přestože jsou jejich zprávy ve vzájemném souladu, každý autor zdůrazňuje ty klíčové body, které vyzdvihují hlavní témata jeho evangelia. Pro Matouše je ukřižování naplněním Písma, Marek zdůrazňuje paralelu mezi Ježíšovým křtem a křížem a Lukáš se zaměřuje na kříž jako na uzdravení a spasení (příběh o zločinci na kříži).

Jan však představuje kříž jako Ježíšovo uvedení na trůn. Jeho intronizace je propojena s myšlenkou „hodiny“, o které se v knize opakovaně hovoří (J 7,30; 8,20; 12,27). Tento způsob intronizace je tak trochu ironický, protože ukřižování bylo nejostudnějším a nejpotupnějším způsobem smrti používaným ve starověkém Římě. Jan čtenáři předkládá zásadní kontrast: Ježíš umírá potupený a ponížený, ale zároveň se tak uskutečňuje jeho slavná intronizace jako Spasitele.

Osnova lekce

V této předposlední lekci se dostáváme k vrcholu Janova evangelia – k jeho zprávě o Kristově oběti na kříži, kterou chce představit (zdánlivě paradoxně) jako Kristovo vítězství, vyvýšení a vrcholné oslavení.

- ▶ J 18,33–38: Soud nad „Pravdou“ (neděle)
- ▶ J 19,1–16: Lidé odmítají vtělenou Pravdu (pondělí)
- ▶ J 19,17–30: Ukřižování (úterý)
- ▶ J 20,1–5: Prázdny hrob (středa)
- ▶ J 20,11–18: Setkání se vzkříšeným Ježíšem (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

CO JE PRAVDA?

³⁶Ježíš řekl: „Moje království není z tohoto světa. Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by bojovali, abych nebyl vydán Židům; mé království však není odtud.“ ³⁷Pilát mu řekl: „Jsi tedy přece král?“ Ježíš odpověděl: „Ty sám říkáš, že jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas.“ ³⁸Pilát mu řekl: „Co je pravda?“ Po těch slovech vyšel opět k Židům a řekl jim: „Já na něm žádnou vinu nenalézám.“ (J 18,36–38)

Osobní studium

V první části popisu probíhajícího procesu s Ježíšem (J 18,28–32) se řeší neshody židovských vůdců s Pilátem v otázce, kdo má převzít odpovědnost za soud s Ježíšem. Až v další části se pozornost soustředí na Ježíše.

Přečti si verše J 18,33–38. Jak popisují rozhovor Piláta s Ježíšem? O co v rozhovoru jde?

Místodržitel se Ježíše ptá, zda je židovským králem (J 18,33). Je to první zmínka o tomto titulu, ale nebude poslední. Ježíš odpovídá protizáškou, zda se Pilát ptá sám od sebe, nebo mu o tom řekli jiní. Ježíšova otázka vrací hru na Pilátovu stranu hřiště. Jde o to, zda státní zástupce rozumí, s kým mluví. Čtenář už ví, že Ježíš je Král. Pochopí to i místodržitel?

Pilát odpovídá vlastní otázkou: „Jsem snad žid? Tvůj národ a velekněží mi tě vydali. Čím ses provinil?“ (J 18,35). Pilát se snaží vyhnout odpovědi. Je podrážděný tím, že Ježíš přesně odhalil podstatu sporu. Byl to první krok, kterým se vzdálil od pravdy. Dovolil, aby mu předsudky zabránily správně vnímat.

Ježíš odpovídá, že jeho království není z tohoto světa (J 18,36). Pilát pak vyvozuje, že Ježíš o sobě tvrdí, že je král (J 18,37). To vede k Ježíšovu důležitému vysvětlení, že se narodil, aby vydal svědectví o pravdě, a že každý člověk, který je „z pravdy“, slyší jeho hlas (J 18,37).

Pilát se pak ptá: „Co je pravda?“ (J 18,38). Nečeká však na odpověď. Namísto toho jde ven, aby se pokusil zachránit Ježíše před davem.

Pravda je důležitým tématem Evangelia podle Jana. Jako věčné Slovo (*logos*; J 1,1–5) je Ježíš Světlo a Pravda. To vše je v kontrastu s temnotou a omylem. Ježíš je plný milosti a pravdy (J 1,14). Milost a pravda přišly skrze něho (J 1,17). Jan Křtitel vydal svědectví o pravdě (J 5,33). Ježíš potvrdil, že jeho Otec je „pravdivý“ (J 7,28). Sám Ježíš slyšel pravdu od svého Otce (J 8,40). Ježíš je „cesta, pravda i život“ (J 14,6). Slovo Boží je „pravda“ (J 17,17). Navzdory své otázce Pilát proměškal příležitost poznat pravdu. Zabránil mu v tom jeho předsudky, předchozí rozhodnutí a tlak, kterému nakonec podlehl.

Aplikace

Jak rozumíš tomu, že Ježíš je Pravda?

„HLE, ČLOVĚK!“

¹Tedy dal Pilát Ježíše zbičovat. ²Vojáci upletli z trní korunu, vložili mu ji na hlavu a přes rama na mu přehodili purpurový plášť. ³Pak před něho předstupovali a říkali: „Bud' pozdraven, králi židovský!“ Přitom ho bili do obličeje. ⁴Pilát znovu vyšel a řekl Židům: „Hledte, vedu vám ho ven, abyste věděli, že na něm nenalézám žádnou vinu.“ ⁵Ježíš vyšel ven s trnovou korunou na hlavě a v purpurovém plášti. Pilát jim řekl: „Hle, člověk!“ (J 19,1–5)

Osobní studium

Přečti si text J 18,38–19,5. Jak se Pilát snažil přesvědčit lidi, aby žádali Ježíšovo propuštění?

Pilát nečekal na Ježíšovu odpověď týkající se pravdy. Namísto toho předstoupil před Židy a snažil se je přesvědčit, aby změnilí svůj postoj k Ježíši. Tím, že se Pilát rozhodl vést s nimi dialog místo toho, aby prostě Ježíše propustil, se dostal do nevýhodné situace. Náboženští vůdci pochopili, že prostřednictvím shromážděného davu mohou na místodržitele vyvíjet tlak.

Pilát mluví o zvyku propustit v době Velikonoc jednoho vězně na svobodu. Ptá se, zda chtějí, aby jim propustil „židovského krále“ (J 18,39). Překvapivě lidé žádají o propuštění zločince jménem Barabáš, a ne nevinného Ježíše.

Nyní začíná Ježíšovo ponižování. Římští vojáci upletli trnovou korunu, oblékli Ježíši purpurové roucho a opakovaně ho s posměchem „oslavují“ jako židovského krále. Podobným způsobem by zdravili císaře. V tomto případě však šlo o výsměch a ponižování.

Tím, že se Pilát snaží vzbudit u lidí alespoň nějaký soucit s Ježíšem, se zdá, že hledá způsob, jak ho propustit. Vyvádí Ježíše s trnovou korunou a v purpurovém plášti před nenávisť naplněný dav. Scéna, kterou Jan nekomentuje, zobrazuje Ježíše v jakoby královském oděvu, přičemž místodržitel vyzývá lidi: „Hle, člověk!“ (J 19,5). Čtenáři to připomíná slova Jana Křtitele: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa“ (J 1,29). Je ironií, že právě pohanský místodržitel představuje Židům Mesiáše v královském oděvu.

Jak ukazují následující verše (J 19,6–16), dav si přeje Ježíšovo ukřižování. Hlavním obviněním je, že se „vydával za syna Božího“ (J 19,7). To Piláta vystrašilo a ještě více se snažil zařídit Ježíšovo propuštění. Ale vůdcové zpečetili Ježíšův osud tvrzením, že propustit ho znamená postavit se proti císaři. Vědí, že Pilátova loajalita vůči císaři mu nedovolí propustit někoho, kdo by si nárokoval stejné postavení. Proto náboženští vůdci tvrdí, že jejich jediným králem je císař. Hluboká nenávisť vůči Ježíši byla tedy větší než jejich národní zájmy. Aby se zbavili Ježíše, byli ochotni obětovat snahy o národní nezávislost.

Aplikace

Je to děsivé – pohanský vládce chce Ježíše propustit, zatímco duchovní vůdci národa, kteří ho měli poznat, chtěli Ježíše ukřižovat! Jaké ponaučení si z toho můžeme vzít pro sebe?

„DOKONÁNO JEST“

²⁸Ježíš věděl, že vše je již dokonáno; a proto, aby se až do konce splnilo Písmo, řekl: „Žízním.“

²⁹Stála tam nádoba plná octa; namočili tedy houbu do octa a na yzopu mu ji podali k ústům.

³⁰Když Ježíš okusil octa, řekl: „Dokonáno jest.“ A nakloniv hlavu skončil. (J 19,28–30)

Osobní studium

Podle textu J 19,17–22 napsal Pilát nápis v latině, řečtině a hebrejštině, který říkal: „Ježíš Nazaretský, král židovský“ (J 19,19). Židovští velekněží to chtěli změnit. Pilát však trval na svém a nezměněný nápis zůstal němým svědkem nejen pravdy o Ježíši, ale také jedním ze znaků, že pro Ježíše se kříž stal trůnem. Takto byl Ježíš skutečně jejich Králem, „král židovský“ visel na kříži jako obyčejný zločinec.

„Zavěšení nápisu nad Ježíšovu hlavu řídila vyšší moc, než byl Pilát nebo Židé. Boží prozřetelnost chtěla přivést lidi k tomu, aby zkoumali Písmo a uvažovali o něm.“ (DA 745; TV 480)

Jakou scénu popisují verše J 19,25–27? Co je hlavní myšlenkou?

Mezi těmi, kteří ten den stáli pod křížem, byl Jan, milovaný učedník, spolu s Marií,

Ježíšovou matkou, a dalšími. Právě tuto zkušenost předpovídal Simeon před mnoha lety, když Josef a Marie přinesli Ježíše do chrámu, aby ho zasvětili Bohu (srov. s L 2,34.35). Nyní, ve chvílích své smrti, Ježíš mluví se svou matkou. „Ženo, hle, tvůj syn!“ A Janovi říká: „Hle, tvá matka!“ (J 19,26.27).

Jaký význam mají Ježíšova slova: „Dokonáno jest“? (Viz úvodní text J 19,28–30.)

Řecké sloveso *teleó* („dokončit, dokonat, provést“) ve verši 28 („vše je již dokonáno“) je stejné, jaké zaznívá ve verši 30 („Dokonáno jest“). Kromě toho se ve verši 28 objevuje i příbuzné slovo (*teleióo*; „dokončit, uskutečnit, splnit“) v souvislosti s naplněním Písma („aby se až do konce splnilo Písmo“). Ať to, co se odehrávalo na kříži, bylo jakkoli bolestné a tragické, ve skutečnosti se vše naplňovalo, uskutečňovalo, dokonávalo.

Když Ježíš říká: „Dokonáno jest!“, dokončuje, naplňuje to, co chtěl jeho Otec.

Aplikace

Co pro každého z nás znamenají Ježíšova slova „Dokonáno jest“? Co bylo dokonáno? Jaký význam to má pro náš život?

PRÁZDNÝ HROB

¹První den po sobotě, když ještě byla tma, šla Marie Magdalská k hrobu a spatřila, že kámen je od hrobu odvalen. ²Běžela k Šimonu Petrovi a k tomu učedníkovi, kterého Ježíš miloval, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili.“ ³Petr a ten druhý učedník vstali a šli k hrobu. ⁴Oba dva běželi, ale ten druhý učedník předběhl Petra a byl u hrobu první. ⁵Sehnul se a viděl tam ležet lněná plátna, ale dovnitř nevešel. (J 20,1–5)

Osobní studium

Přečti si text J 20,1–7. Jakou důležitou skutečnost popisují tyto verše? V čem spočívá význam popsané události?

Ježíš Kristus zemřel v pátek pozdě odpoledne a vstal v neděli brzy ráno. Protože se blížila sobota, jeho pohřeb byl proveden narychlo a zůstal nedokončen (J 19,42). Přestože Ježíše milovali, jeho následovníci zachovávali sobotní den, a proto v sobotu ke hrobu nešli (porovnej s Mk 16,1 a L 23,56). Po sobotě si několik žen nakoupilo vonné oleje, kterými se chtěly postarat o Ježíšovo tělo, a v neděli ráno přišly ke hrobu. K jejich zděšení však byl kámen odvalený a hrob prázdný.

Marie Magdaléna byla jednou z těch, kdo přišli ke hrobu mezi prvními. Běžela říci Petrovi a Janovi, co viděla. Oba učedníci se rozběhli k hrobu. Jan předběhl Petra a byl u hrobu první. Nahlédl dovnitř a uviděl tam ležet lněná plátna, do kterých bylo dříve zavínuto Ježíšovo tělo. Ale Jan do hrobky nevstoupil.

Petr však vešel dovnitř. Všiml si nejen pláten, ale také šátku, kterým ovázali Ježíšovu hlavu. Ten ležel svinutý odděleně.

Přečti si text J 20,8–10. Jaký význam měl složený šátek, který předtím zakrýval Ježíšovu tvář?

Když Petr vešel do hrobu, vstoupil za ním i Jan. Verš J 20,8 říká, že vešel, viděl a uvěřil. Proč by pohled na složené pohřební roucho, které tam leželo, a svinutý šátek na obličej vedly Jana k přesvědčení, že Ježíš vstal z mrtvých?

K zodpovězení této otázky je třeba se zamyslet nad tím, jak to, že byl hrob vůbec prázdný. Nejtypičtější odpovědí by byli vykrádači hrobů. Toto vysvětlení však selhává ze tří důvodů. Za prvé, Matouš nám říká, že u hrobu stály stráže (Mt 27,62–66), takže vykradení hrobu bylo velmi nepravděpodobné. Za druhé, vykrádači hrobů obvykle kradli cennosti, nikoli těla v rozkladu. A za třetí, vykrádači hrobů by spěchali a neskládali by pohřební roucha. Není proto divu, že když Jan viděl složená plátna, a dokonce i šátek, uvěřil, že Ježíš vstal z mrtvých.

Aplikace

Proč je svědectví o prázdném hrobě tak důležité?

JEŽÍŠ A MARIE

¹³Otázali se Marie: „Proč pláčeš?“ Odpověděla jim: „Odnegli mého Pána a nevím, kam ho položili.“ ¹⁴Po těch slovech se obrátila a spatřila za sebou Ježíše; ale nepoznala, že je to on. ¹⁵Ježíš jí řekl: „Proč pláčeš? Koho hledáš?“ V domnění, že je to zahradník, mu odpověděla: „Jestliže tys jej, pane, odnesl, řekni mi, kam jsi ho položil, a já pro něj půjdu.“ ¹⁶Ježíš jí řekl: „Marie!“ Obrátila se a zvolala hebrejsky „Rabbuni“, to znamená „Mistře“. (J 20,13–16)

Osobní studium

Co popisují verše J 20,11–13? Proč měla Marie Magdaléna problém pochopit význam prázdného hrobu?

Před událostí popsanou v úvodních verších se dozvídáme, že Marie běžela za Petrem a Janem, aby jim řekla o prázdném hrobě (J 20,2). Učedníci ke hrobu běželi a ona se tam o něco později vrátila také. Když si Petr a Jan prohlédli prázdný hrob, odešli (J 20,10). Marie však stála u hrobu a plakala. Není pochyb o tom, že během posledních dnů plakala hodně. A teď ještě tohle? Opět se naklonila a podívala se dovnitř.

K jejímu překvapení byli v hrobě dva andělé v bílém rouchu a seděli tam, kde předtím leželo Ježíšovo tělo. Zeptali se jí: „Proč pláčeš?“ (J 20,13). S bolestí odpověděla, že někdo odnesl jejího Pána a ona neví, kam ho položili.

Přečti si text J 20,14–18. Co způsobilo změnu v Mariině chápání toho, co se stalo?

Marie se s pohledem zastřeným slzami otočila a uviděla, že za ní někdo stojí. Podobně jako andělé se cizinec zeptal: „Proč pláčeš? Koho hledáš?“ (J 20,15). Domnívala se, že na ni mluví zahradník, a proto ho požádala o pomoc při hledání Ježíšova těla.

Cizinec jí odpověděl kratičkým oslovením: „Marie!“ Toto jedno slovo změnilo její svět. Najednou překvapená Marie pochopila, že s ní mluví vzkříšený Ježíš, a poznala ho. Ježíš trval na tom, aby se ho nedotýkala, protože musí vystoupit ke svému Otci. Jejím úkolem bylo jít za učedníky a předat jim Ježíšova slova: „... vystupuji k Otci svému i Otci vašemu a k Bohu svému i Bohu vašemu“ (J 20,17). Marie své poslání splnila. Řekla učedníkům, že viděla Pána, a také se s nimi podělila o všechny ostatní podrobnosti (J 20,18).

Aplikace

Přečti si text 1K 15,12–20. Co by bylo podle Pavla s naší vírou, kdyby Kristus nebyl vzkříšen z mrtvých?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 79. kapitolu „Význam Ježíšovy oběti“ (DA 758–764; TV 487–491), 81. kapitolu „Zmrtvýchvstání“ (DA 779–787; TV 499–503) a 82. kapitolu „Zpráva o vzkříšení“ (DA 788–798; TV 504–507) z knihy *Touha věků*.

„Pilát se snažil Ježíše osvobodit. Poznal však, že chce-li si udržet své postavení, nemůže Krista zachránit. Než by se připravil o světskou moc, raději obětoval nevinný život. Podobně i dnes mnozí lidé obětují zásady, jen aby o nic nepřišli a nemuseli trpět. Svědomí a povinnost vedou jedním směrem, a sobecké zájmy druhým. Proud se žene špatnou cestou a každého, kdo se spojuje se zlem, strhává do husté tmy hříchu.“ (DA 738; TV 474)

„Kristus nepodlehł smrti, dokud nedokončil dílo, které přišel vykonat. Posledním dechem zvolal: ‚Dokonáno jest.‘ (J 19,30) Boj byl úspěšně dobojován. Kristus zvítězil svou pravíci, svou svatou paží (viz Ž 98,1). Jako vítěz vztyčil svůj prapor na věčných výšinách. Andělé měli nevýslovnou radost. Celé nebe jávalo nad Spasitelovým vítězstvím. Satan byl poražen a uvědomil si, že přišel o své panství.“

Pro anděly a nepadlé světy mělo zvolání: ‚Dokonáno jest‘ hluboký význam. I pro nás to dodnes znamená, že velké dílo vykoupení bylo dokončeno. Spolu s nebeskými bytostmi můžeme mít podíl na plodech Kristova vítězství.“ (DA 758; TV 487)

Otázky k rozhovoru

1. Co nám při rozhodování může pomoci, abychom se vyhnuli chybám, kterých se dopustil Pilát?
2. Proč musel Ježíš zemřít místo nás? Proč musel být naším zástupcem? Proč byla jeho smrt nezbytná, abychom mohli být spaseni? Které pasáže Písma podporují vaše odpovědi?
3. Jaký je vztah mezi důkazy z Písma a historickými důkazy, pokud jde o víru v Ježíšovo vzkříšení? Který historický důkaz potvrzuje Ježíšovo vzkříšení?
4. Zamyslete se nad textem 1K 15,12–20. Jak rozumíte myšlence, že bez Kristova zmrtvýchvstání „jsou ztraceni i ti, kteří zesnuli v Kristu“ (1K 15,18)? Jaký smysl by měla tato slova, pokud by ti, kdo „zesnuli v Kristu“, šli hned po své smrti do nebe? Jak zde Pavlova slova potvrzují pravdu, že mrtví spí až do vzkříšení při Kristově návratu?